

Izhaja

vsak četrtek; ako je ta dan praznik, dan poprej.

Dopisi naj se izvolijo frankovati.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 20 vinarjev od garmondvrste za vsakokrat.

MIR.

Vsakemu svoje! — Slovenci! Ne udajmo se!

Velja:

za celo leto 4 krone (2 gld.).

Denar naj se pošilja pod napisom:

Upravništvo „Mira“ v Celovcu,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Leto XIX.

V Celovcu, 19. julija 1900.

Štev. 29.

Slovenci, ljubimo slovenščino!

„Najčistejših čuvstev človeških in najlepših eno je naklonjenost do jezika materinega.“

A. M. Slomšek. (Zbrani sp. IV. 197.)

Znano je, kako trdo, kako jekleno se drži Nemec svojega jezika, kako ga ceni in časti, kakšno važnost in imenitnost mu pripisuje. Pride kak trd Nemec med Slovence, naseli se med njimi, otvori si tam kako prodajalnico ali gostilno, pa še na pamet mu ne pride, da bi se priučil onega jezika, ki ga govori ljudstvo, ono ljudstvo, med katerim bode odslej bival in katero ga bo tudi redilo in živilo. Čudno res, pa je pogostokrat se dogaja.

Naj si bo Nemec med samimi Slovenci tudi leta in leta, svojemu jeziku se ne bo izneveril, drži se ga, kakor klop kože. Hočete dokazov? Bo pač komaj treba. Skoraj v vsaki vasi jih najdete. Začnem kar pri svojem rojstnem kraju. Skrita, zagorska vas. Bile so tu v prejšnjih časih večje tovarne, in kjer so tovarne, tam se šopiri tudi nemštvo ravno tako med gospodo, kakor med delavci. Pred kakimi 40. leti so se tovarne opustile, delavci so se razkropili po vsem svetu, šli so s trebuhom za kruhom. Le tri osebe živé še dandanes tu od nekdanjih tujih delavcev. To ni nič kaj posebnega, a nekaj posebnega se mi pa vendar zdi, da te osebe, ki bivajo tudi med samimi Slovenci že več kot 40 dolgih let, se še zdaj niso ne kolikaj privadile slovenskemu jeziku, dočim se Slovenec, če biva le par dni v tujini, precej sprijazni z novim jezikom. Pa bo kdo mislil, da imajo ti v tem kraju običajni Nemci bogve kakšen vpliv, da so naši ljudje morda celo od njih odvisni. Kaj še! Ravno narobe; imajo le to, kar od drugih dobé.

Tu je neka postarana ženska, ki ima gotovo že svojih 6 ali 7 križev na hrbtu. Živi največ od ubogih gostačev. Skozi leto prihaja vsaki dopoldan z dolgo palico v roki na vas, pobere kože in kar je podobne šare, ter jih žene v gore past; proti večeru pa se z njimi zopet vrne. Vsaki dan pride torej v dotiko z ljudmi-Slovenci in to leto na leto, in vendar še toliko slovenski ne zna, da bi se z ljudmi vsaj površno v njihovem jeziku sporazumela. Pa vsaj ji tudi ni treba vbijati si v glavo „roba-tega“ slovenskega jezika. Kaj tacega naše ljudstvo od navadne kozje pastarice ne zahteva, rajši go-

vorijo samo z njo v njenem „častitem“ jeziku, in če že prav pride, da katera ženska nemščine le ne zna, pa pokliče na pomoč modrejšo sosedo; sčasoma pa se že sama priuči vsaj najpotrebnejših nemških besed, da le tujki prihrani trud. Vsak to staro Nemko nemški pozdravlja in nagovarja, in dobro se spominjam, kako smo mi, vaška šolar-ska mladina, če smo jo slučajno srečali na kaki gorski poti, jo vselej spoštljivo nemški pozdravljali, če tudi pozdravljati druge ljudi ni bila ravno naša navada, in bili smo še prav ponosni, posebno če je bil kateri toliko učen, da je z največjo samozvestjo in s strašansko modrim obrazom svojemu pozdravu dostavil še par opazk v izborni, visoki nemščini. Zavidali smo mu toliko modrost!

Druga oseba, tudi ženska pa malo mlajša, je navadna gostja ali osebenka; slovenski pa zna ravno toliko kot prva. Hodi po delu, največ pa pohajkuje doma in kaj rada srka sladko žganje, ki ga ji mora oskrbovati njen mož-Slovenec. Ostane še tretja oseba, tudi prav zanimiva. Ponesrečen dijak; ima jih tudi že 60 za seboj, a je sicer še prav trdne in močne postave. No, tudi ta se tu pri Slovencih prav dobro počuti; hodi od hiše do hiše in — prosjači. Nemški pozdravlja, nemški govori in prosi. Še toliko se mu ne zdi vredno, da bi si utepel v glavo toliko besedij, da bi slovenske ljudi slovenski prosil za milodar, če tudi živi od njih že od mladih let. In taki berači, mislim, tudi drugod ne bodo redki. Slovenec je pač dobrega, le premehkega srca: on rad dá, če le ima, in tudi stori vse, da le izkaže tujcu kako uslugo, naj si bo ta gospod ali berač.

Torej, nemški berač se ne sramuje, se ne boji v svojem jeziku poprositi Slovenca za dar, a premnogi slovenski kmet, ki je sam svoj gospod, se le prerad sramuje svojega jezika pred ljudmi, katere le on redi in jim polni globoke mošnje in okrogle trebuhe. Pohleвно se priklanja nemškutarskim in nemškim gostirjem, štacunarjem, mesarjem, prekupcem in drugim po gosposki dišečim veljakom, če jim pride ponujat svoje blago ali pa kupovat od njih razne potrebščine za svoj denar. Slovenščina mu je že preuboga, prenizka za tako gospodo, tolče torej kolikor more in zna nepotrebno mu nemščino. Kar vsak narod časti, hrani in varuje kot svoj najdražji zaklad, česar se ne sramuje niti navaden nemški berač, kar čisla celo brez-

značajni cigan, to zaničuje, to zametava naš kmet, slovenski kmet — svoj lastni jezik, slovenski jezik. Zametava pošteno domače blago in slastno sega po tujem; presiromašna mu je slovenska obleka, za svet, za poštene ljudi mora biti gosposka — nemška. Mu-li tudi dobro prilaga ali pa ga samo pači in dela smešnega pred vsem treznomislim občinstvom, o tem sam ne sodi. Kramar se mu laska in ga hvali in to mu je dovolj, ali na to ne misli, da vsak kramar hvali in povzdiguje svoje blago, če je še tako malovredno, visoko nad ono, ki je ima kupec, kmet sam, in tako delajo tudi vsi nemški kramarji in nemškutarji, vsi oni, ki ponujajo in prodajajo kratkovidnim Slovincem svojo blaženo nemščino, ponujajo jo, ker jim to nese, a Slovenci so tako kratkovidni, tako slepi, da ne uvidijo, zakaj jim Nemci svojo nemščino tako vsiljujejo, da, nekateri imajo to celo za dokaz njih nesebične ljubezni in dobrotljivosti. Ah, tako nesebični in poštene ti može niso. Slovenščina jim smrdi, ker je ne znajo, ker so preleni ali pa tudi pretrde glave, da bi se je naučili. Kako naj bi potem ne bili zadovoljni, če se Slovenci njim na ljubo priučé vsaj za silo nemščine, tako da se z njimi sporazumejo, in jih zraven še redijo s svojim denarjem, imajo jih v časti, da, večkrat se celo zgodi, da takega gospoda povzdignejo za take zasluge še na županski stolec. O, Slovenci, kako ste kratkovidni! Ali ne vidite, za katerim grmom tiči zajec? Seveda se vam ti gospodje v obraz laskajo in dobrikajo ter vam hvalijo in ponujajo svojo nemščino, a za hrbtom se vam po pravici posmehujejo.

Res čudno, kakšno privlačno moč da ima nemščina na naše ljudstvo, kako trapasto je zatelebano v njo, kako jo časti kot kak vzvišen božanski jezik. Nemščina nad vse! Kar zahteva naše ljudstvo najprvo od šol, je to, da se otroci v njih dobro nemški naučijo, vse drugo je postranska stvar. In če si otrok v domači šoli še ni vtepel v glavo dosti nemščine, tedaj pa mora v šolo v mesto ali pa služiti v nemške kraje, da, večkrat celo k nekrščanskim družinam. Že Slomšek svari slovenske starše pred takim nespametnim ravnanjem, govoreč jim: „Oh to je slaba šola, v kateri se za nemški jezik nedolžnost, poštenost in večkrat celo krščanska vera dá.“ (Zbrani spisi. IV. 277.) In ni li to res?

Pa ne dovolj, da se pošiljajo med Nemce dečki, ki v poznejšem času nemščino morda res

PODLISTEK.

Češka koča na Ravneh pod Grintovcem.

Prihodnji teden že se otvori prva slovenska koča na Koroškem, t. j. češka koča na Spodnjih Ravneh, ki jo je zgradila češka podružnica slovenskega planinskega društva. Ta koča se je lani zgradila „v znak, da je našlo slov. plan. društvo v Čehih navdušene prijatelje in podpornike; koča ta nam je pripominjala, da se je združil z nami češki narod v skupno delovanje in budi v nas nado, da so s tem utrjene tudi medsebojne narodnostne zveze, ker bode ravno planinstvo oživilo ter trajno in izdatno pospeševalo obiskovanje slovenskih dežel po Čehih.“

V naslednjem podamo opis češke koče iz peresa dr. K. Choudounskega, kakor ga je v prestavi objavil „Planinski Vestnik“ v številki 10., 1899.

Dograjena stoji v večno krasnih sneženih savinskih planinah češka koča . . . L. 1898. jeseni je dobil odbor češke podružnice „Slov. plan. društva“ po podružničnem obnem zboru nalogo, naj zgradi na Grintovcu planinsko kočo. Delo je danes dovršeno, a ne brez napora, ne brez težav. Da je delo srečno uspelo, je zahvaliti sodelavce in prijatelje, pred vsem univ. profesorja dr. Janeza Frischaufa, Fr. Kocbeka, načelnika Gornjegrajske podružnice, A. Lando, stavbenega svetnika v Pragi, Fr. Murijsa, dež. poslanca in žu-

pana na Jezeru in prof. arh. I. Podhajskega v Pragi.

Pripravljalna dela so se pričela s pogajanjem za pridobitev stavbenega prostora, ki je last Jezerske občine. Spričo nasprotovanja nemških agitatorjev je moral zaužiti jezerski župan marsikatero grenkost, predno se mu je posrečilo, da je ugodil željam češke planinske podružnice. Bog mu to plati! Hkratu je izdelal g. prof. Podhajský vse narise. Radosti nam je vzkipelo srce, ko smo zagledali prvi naris bodoče koče!

Zimsko dobo že se je pogajal g. nadučitelj Kocbek v Gornjem gradu z delavci iz Kranjske in Štajerske, posebno s tesarji, mizarji in zidarji, katerih na Jezerskem ni, nakupovati je tudi pričel vrvi, orodje in odeje, in izdeloval je nadrobni proračun za gradnjo koče. In ko je napočila spomlad, so dobili delavci od g. Murijsa prva naročila. Vendar so pa še dolgo zabranjevali sneženi plazovi pristop na lice mesta, in šele prve dni junija meseca je bilo to mogoče. Takrat se je pričelo z gradnjo nove ceste z Jezera k Štulerjevemu sedlu; to delo je vodil vodnik Uršič. Zgradila se je v gozdu dovozna cesta, da se omogoči vsaj deloma dovažanje stavbenega gradiva na voze. Ko pa je bila cesta gotova, se je prebudilo v ondotnih gozdih novo življenje.

Na Jezero sta se pripeljala gg. profesor dr. Frischauf in Kocbek ter šla z županom g. Murijem na Ravne, da se določi koči prostor. Projektovano je bilo prvotno stavbišče na Zgornjih Ravneh v višini 1843 metrov. Toda izkazalo se je, da ni tam moči postaviti koče, ker ni prostora, ki bi bil varen pred plazovi. Določilo se je zato sedaj stavbišče

na Dolenjih Ravneh, morda 250 metrov niže od prvotnega stavbišča. Danes smo od srca veseli, da se prvotni ukrep ni izvršil.

Češka koča je divno postavljena na visoki skali, katere stene visé strmo v globino gozdov razsežne Gorenje Jezerske Kočne. Proti severu se izgublja vid preko raztresenih jezerskih koč tja proti Karavankam, katerih je videti kar štiri vrste na obzorju. Nad kočo se dvigajo proti jugu strmo v višinah tisoč metrov skalnate stene Grintovca, Dolgega grebena, Skute, Rinke, na vzhodni strani temena Mrzle gore, Babe, Golega vrha in Jezerske gore. Zapadno stran pa zapirajo zobati grebeni Kočne, za katerimi je videti vitki Storžič in Triglav. Okoli koče se plazi nizko drevje in cvete planinska roža in obilica drugih cvetlic, čeprav kopni ob desni in levi sneženo plazovje. Res, na desno in levo od koče je videti sledove plazov, le ondi, kjer stoji koča, jih ni nikjer zaslediti; da jih tu sploh ni, dokazuje rast drevja in starost dveh ondotnih prastarih macesnov. Kraj je zavarovan proti plazovom po silni skalnati steni, ki se dviga nad kočo v višini 200 metrov, in ob kateri se razbijajo v stran, 100 m. oddaljeno od koče. Razgled je razsežen in čudovit, slikovit in velikanski, v istini očarujoč, in naravno je, da si izvolijo češko kočo tudi složnejši turisti za svoj cilj.

Znamenitost češke koče je, da izvira 20 korakov od nje v stran v hladni skali, osenčeni z drevjem, obilen studenec ledene kristalne vode, ki odteka glasno žuboreč po črnih strminah v globino. Koča je v istini kar najsrečnejše postavljena, in ni ga morda ugodnejšega kraja za tako stavbo.

Ko se je bilo stavbišče konečno določilo, so

kedaj še potrebujejo, žalibog, pošiljajo se tudi mlada, nepokvarjena, neizkušena dekleta po eno ali več let v nemško službo med čisto tuje ljudi, ki so večkrat prav dvomljive poštenosti. Kaj se bodo vsega naučile in kakšne se bodo vrstile? — Ve točite solze, slovenske matere, ko se poslavljate od svojih hčerij; le točite vroče solze, ko prodajate svojo deco; ne solzite se zadnjikrat. Zares, tako ravnanje se dá s solzami težko oprati. — Ali pa je res potrebno, da mora že znati vsaka dekla tudi nemški? Med Nemci vedno služiti vendar noče, vsaj jih krvavo potrebujemo doma. Marsikatera hoče postati enkrat slovenska gospodinja, nemščino bo spet polagoma pozabila, vsaj je doma ne more rabiti nikjer, k večjemu, če hoče pri kakem kramarju, ki bi ji pa tudi slovenski postregel, po nemški nakupiti svoje stvari.

Pa ne hudujmo se tako nad priprostim kmetiskim ljudstvom. Pravi naši kmetje še niso najslabši, oni govorijo vsaj doma med seboj v domačem jeziku. A kakor hitro začne kdo nositi gosposko suknjo, tedaj se tudi prelevi ali spreobrne navado v trdega „Nemca“, posebno če je že svoje dni trgal hlače na klopih mestnih šol, a so ga od tam poslali na dom, ker je imel v glavi preveč slame, pa premalo možgan. Doma se pa vendar hoče pokazati, kako učen da je; in ker se drugega ni nič naučil, prodaja ob vsaki priliki svojo nemško znanost, naročuje nemške, brezverske časnike, zabavlja čez duhovnike, zasmehuje svoj materin, slovenski jezik, katerega se nikdar prav naučil ni, itd. In kar jih je svoje „študije“ res dovršilo ter doseglo svoj cilj, kako malo jih je, ki so ostali zvesti svojemu narodu. Koliko slovenskih krajev, prisluženih s krvavimi žulji, romalo je tja v mesto za njimi. Kako so se trudili njih slovenski stariši, da so jih spravili do boljšega kruha; koliko skrbij, znoja in brez spanja prečutih nočij! In zdaj? — Kakšna hvala?! Da, slovenski stariši, ali vas ne boli srce, ko vidite obnašanje in ravnanje svojih sinov, nekdanje svoje nade? Posmehujejo se vaši slovenski besedi, postali so propale izdajice in zaničevanja vredni grobokopi svojega naroda. Le pogledajte jih, naše učitelje, izgojevalce slovenske mladine! Ste jih li čuli kedaj med seboj slovenski govoriti? Gotovo ne. Sramujejo se slovenščine, mrzijo jo iz dna srca, zasmehujejo, zaničujejo, izpodrivajo jo in se postavljajo nasproti vsakemu narodnemu delu. In ti naj učijo našo mladino slovenski jezik, naj jo vzgajajo v narodnem duhu? Ali to ni narobe svet?

(Konec prihodnjic.)

Dopisi.

Iz Št. Ruperta pri Velikovu. (God sv. Cirila in Metoda) je dné 7. t. m. naša „Národní škola“ prav dostojno praznovala. Že na predvečer smo na šolskem vrtu zažgali umetelni ogenj v raznih barvah in spustili več krasnih raket v zrak. Na god, na kateri smo ob enem tudi obhajali god naše velezaslužne, že četrto leto na naši šoli tako vzorno delujoče č. sestre učiteljice Cirile, je bila v župnijski cerkvi sv. maša z blagoslovom, pri kateri so naši otroci navdušeno peli lepo pesem na čast sv. Cirilu in Metodu. — Na to se je v šoli vršila slavnost v ožjem krogu. Slavnostna soba

je bila okusno okrašena, nad podobo sv. Cirila in Metoda je bil napravljen velik slavolok iz lipovih vej in na slavoloku je bil napis z zlatimi črkami: „Sv. Ciril in Metod, prosita za naš rod!“ Slavnost je otvorila učenka Urška Cikulnik z lepim voščilnim nagovorom na č. sestro-godovnico. Vrstile so se potem deklamacije raznih otrok in vmes so se pele mične pesmi. Vrhunec pa je dosegla lepa slavnost s predstavo igre „Palček in čarovnica“, katero je v proslavo današnjega dvakratnega godu po basni „Materin dar“ jako spretno priredila čast. sestra Bernardina. Dve učenki, Fanika (Lizika Uranšek) in Dragica (Lizika Mihor), se podate v gozd nabirat lepih cvetlic za šopek za god preblage sestre učiteljice. Ko ste si deklici nabrali dosti cvetlic, se usedete v gozdu v hladni senci in si pripovedujete, kar se jima je sanjalo, kako lepo je bila šolska soba na god sestre učiteljice in kako krasna so bila darila. O da bi pač resnično bilo, kar smo brali v šoli o palčku in vilah, ki v gozdu shranjujejo velike zaklade zlata in srebra, vsliknete deklici, kako lahko bi me kupile lepih daril sestri učiteljici za god. Zdaj za grmom nekaj zašumi, deklici se prestrašite, ali vendar se pomirite in od utrujenosti zaspate. Nastopi na to gozdna vila (Micika Kogelnik) kot stara ženica-čarovnica in kmalu se jej tudi pridruži gozdni palček (Tomaž Gross) z visoko špičasto kapico na glavi, z dolgo, do kolen segajočo brado, in zakrivljeno palico v roki držeč. Polna sočutja z dobrima deklicama skleneta ji bogato obdarovati, ali vendar hočeta ji poprej še na skušnjo postaviti. Ko se deklici zbudite, vidite staro ženico pobirati suhljad po gozdu. Bila je to gozdna vila. Deklici polni usmiljenja do stare ženice pomagata jej pobirati suhljad in Dragica podari jej še svoj veliki kos kruha. Prikaže se tudi palček in ponudi žejnima deklicama mrzle vode. Ali ker ravno došla deklična sestra Zora (Micika Weis) opominja deklici na materin opomin, da nikdar ne smeš razgret piti vode, ostanete deklici pokorne in ne vzamete ponujene vode. Tako ste skušnjo milosrčnosti in pokorščine sijajno prestale, stara ženica spremeni se v pričo otrok v krasno gozdno vilo in jih bogato obdari. Na predlog palčka obhajajo že v gozdu vsi skupaj god sestre učiteljice in deklici povete svoje nameravane voščilne pesmice. — To igro so naši otroci jako živo in z dovršeno spretnostjo, kakor še nikoli, predstavljali, tako da je bilo kar veselje jih poslušati. Sklenem svoje poročilo z besedami gozdnega palčka:

„Blagoslovi Bog Tvoj delokrog,
Častita sestra, Ti obilo;
Hvaležen Ti je mladi rod
Kar zanj storila si že tod,
V nadzemlju čaka povračilo,
Bogati dar — za delo, trud!“

Iz Medgorij. (Predvečer sv. Cirila in Metoda) se je pri nas vkljub slabemu vremenu prav svečano obhajal. Ko je večerni zvon zapel, zagromeli so na hribu topiči in zaplapolal je velikanski kres. Ko smo angeljsko češčenje odmolili, začele so se razlegati po večernem zraku mile slovenske pesmi, proti nebu pa so letele mnoge lepovitile rakete, katere so oznanjevale daleč na okrog veselje in hvaležnost naših Slovencev, da jim je zasijala po blagovestnikih (apostolih) Cirilu in Metodu prava luč krščanske resnice. Le malo kresov,

med njimi eden na hrbtu visokega Obirja, se je videlo, ker je gosta megla pokrivala večidel vse gore. H koncu je krasen bengaličen ogenj napravil daleč okoli in visoko čarobno svetlobo, potem pa smo se vrnili skupno dol k Martincu in tam zapeli še več pesmij iz naše „Pesmarice“ ter dali vsak po svoji moči svoj dar v pušico za družbo sv. Cirila in Metoda.

Iz Medgorij. (Krvni davek.) Vsem je znano, kako so lani trpeli vojaki pri tukajšnih vojaških vajah, kako so ginili gladu, koliko jih je umrlo vsled hudih naporov in da jih je na stotine zbolelo. Marsikateri bo čutil te vojaške vaje do smrti. Tako leži še zdaj pri nas priden kmečki fant, kateri je dobil pri manevrih tak „spomin“, kateri ga lahko spravi pod zemljo. Lani je začel vsled presilnih naporov bolehati in letos je končno oblegel. Ko je bil že 11 tednov v vojaški bolnišnici v Lincu, so tako slabega prepeljali na trdi klopi v III. razredu brez blazin do Celovca. Ko je bil nekaj dnij v celovškem špitalu, so ga „superarbitriranega“ odpustili, pa niso poprej domačinom naznanili, da naj ga na grabštanjskem kolodvoru čakajo z vozom. Še sam je rekel, da ne bo kos potu, pa niso ga poslušali, češ: boš že prišel. Revež je hodil to pot 1 uro hoda skoro 4 ure, in zdaj ga 3 tedne, kar je doma, muči strašen kašelj, ki ga prime vsak dan in ne spusti skoz 2 do 3 ure. Kako se natanko pobrigajo za vsakega, da ob do-ločeni uri pride k vojakom, tukaj so enega (in gotovo ne edinega!) do smrti dodelali, potem so ga pa takorekoč vrgli pred duri, kakor se vrže smetje na dvorišče.

Iz Grabštanja. (Svinjska kuga.) Huda nesreča je zadela našo vas: svinjska kuga. Zbolelo je minuli teden več svinj. Prišla je komisija z živinozdravniki iz Celovca, ki so izjavili, da se morajo vse bolne svinje takoj uničiti. V soboto, 14. t. m., so zaklali 24 svinj, v pondeljek se je to nadaljevalo in govori se, da bodo uničili vse svinje, da se kuga dalje ne razširi. Če se zgodi to, bo škoda zelo velika. Razburjenje med ljudmi je strašno, ker jih je nesreča zadela tako nenadoma. Kako je kuga prišla semkaj, se ne vé še. Nekateri pravijo, da so videli po Krki plavati mrtva svinjska trupla.

Iz Črešenj ob Zili. (Nova šola. — Novo pokopališče.) Pri sv. Juriju je do zdaj bila dvorazredna šola, katera velikemu številu vsolanih otrok nikakor ne zadostuje. Že več let se je ugibalo, kako novo šolo zgraditi. Načrti so se delali, a dejanja ni bilo. Letos pa je prišlo do resnice. Da bi sezidali za celo faro skupno šolo v sredini fare, zaradi velikih stroškov ni bilo tako lahko. Povrh bi imeli nekateri v to šolo spadajoči farani še znatno daljavo, kar je za otroke posebno izpodružnica v Črešnjah zelo neugodno. Da se vednemu ugibanju in sklepanju stori konec, je prišla dné 21. junija ogledna komisija, njej na čelu gosp. okrajni glavar iz Beljaka. Pri ogledovanju primernih prostorov za šolo so se vsi kmetje odločili, da dobijo Črešnjani svojo dvorazredno šolo s tem pogojem, da farani iz sv. Jurija Črešnjanom enkrat za vselej dajo kot prispevek 1000 gld. Veselje navdaja Črešnjane zaradi te pridobljene šole, ker bodo imeli na lepem kraju lepo učilišče, in otroci bodo lažje in redneje obiskovali pouk. — Nazaj gredé iz Črešenj je komisija odločila tudi kraj, kjer bo novo pokop-

pričeli delati tesarji, mizarji in zidarji. Težaki so donášali gradivo, pred vsem deske, ki jih je bil po zimi nakupil g. Muri. Na Ravneh so stesali dve kočii za prenočišče delavcem. V gozdu pod kočo so pa pričeli pod vodstvom Klinerjev in Uršičevim iskati drevje. Da se ne pogreznejo v globino, je trebalo debela privezati, še predno so jih podrli; z velikimi težavami so zvezli posekano drevje do stavbišča.

Med tem je bilo tudi stavbišče že prirejeno; skalovje je bilo že izlomljeno in odstranjeno. Pripravljalo se je v dveh pečeh tudi apno, od Štulerjevega sedla so pa donášali nosači nepretrogoma gradivo na svojih hrbtih. Od junija do 15. avgusta so nanosili 3000 desk, ogromno število lat, 15.000 kosov skodel, opek in tudi okna, duri in drugo. Za donášanje 1 kg. od Štulerjevega sedla do koče se je plačevalo nosačem po 1½ kr. Posameznik je prinašal po 80 kosov skodel ali 12 do 16 kosov opeke (64 kg.). Do Štulerjevega sedla se je pa gradivo na vozeh dovažalo.

Naravno je, da je pogoltnilo tako mučno donášanje gradiva veliko denarja. Rokodelcem se je plačalo po 3 kron, mojstrom in načelnikom po 4 kron na dan, vrhutega je pa dobil vsakdo posebno nagrado za izredno delo od 4. do 6. ure jutraj in od 6. do 8. ure zvečer. Dolgo, do dné 1. avgusta, je delalo 65 delavcev. Njih tedensko plačilo je znašalo 2000 kron.

Člani podružničnega odbora: dr. Prachenský s soprogo, dr. Franta in dr. Mareš so došli na stavbišče, delo nadzirali; došli so tja tudi arhitekt Podhajský in inženir Štěpan in pisec tega poročila z

rodbino. Vsi so se laskavo izrazili o vrlini slovenskih delavcev.

Koča je zgrajena v čistem češkem slogu kmetijskih stavb. Na krasnem svojem prostoru v velečastni gorski pokrajini se bode prav slikovito reprezentovala. Ob dveh plateh ima razkošen hodnik. V visokem pritličju je prostorna obednica, iz katere se pride v troje izb in v kuhinjo. V izbah bode 9 postelj. V zgornjih prostorih se prirede ležišča za turiste in vodnike. Pod kočo so klet in shrambe za drva. Vsi prostori so lično obiti z deskami; spričo tega so udobni in zavarovani proti mrazu. Podi so napravljeni iz dvojnih močnih desk. Streho krijejo deske, na katere so položene skodele v dve plasti; zato ne bode mogla vlaga zamakati koče. Ne manjka niti strelododa; proti viharju in silnemu zračnemu tlaku, ki ga povzročajo plazovi, je pa zavarovana koča z močnimi železnimi vrvmi, ki so pričvrščene v skalo. — Pred kočo je urejen lep prostor z mizo in klopmi. Tudi notranja oprava bode kazala posebnosti češkega sloga. Zanj bodo skrbele češke gospe.

* * *

Češka podružnica je zgradila tudi že vrsto potrebnih cest. Široka, slozna cesta vodi po gozdu ob straneh Skuberja k Štulerjevemu sedlu, odkoder se podaljša tja do češke koče. Cesta ta je razkošna, vzpenja se le polagoma in je pristopna tudi neizurjenim turistom. Zgradile so se dalje ceste od koče tja na skalnate stene, ki vodijo k Mlinarskemu sedlu (2324 metrov) med Grintovcem in Dolgim grebenom; smer je odkazal stezi prof. dr. Frischauf že pred 25 leti. Češka podružnica jo je

izvršila pod vodstvom Uršičevim za 400 kron. Steza je pač strma, toda varna, ker je na vseh nevarnejših krajih zavarovana. Podružnica je imenovala to stezo na čast možu, ki si je pridobil največih zaslug za savinske planine, Frischaufovo stezo.

V 2½ urah je moči dospeti do koče na Mlinarsko sedlo; tu se pa združuje kar cela vrsta cest, ki sta jih zgradila Slov. plan. društvo in D. Ő. A. V. Lahko je odtod dospeti na Grintovec, na Skuto, na Dolgi greben, na Rinko in tudi na Kokorsko sedlo, kjer stoji Zoisova koča.

Steza na Rinko, ki jo je zgradila savinska podružnica, in za katero je podarila češka podružnica 400 kron, je najznamenitejša pot po grebenih v Alpah sploh, ker sta s njo zvezana Mlinarsko sedlo in Okrešelj.

Smešničar.

Dober odgovor: Sin se je izmuznil očetu, ki ga je hotel kaznovati. Bežal je po vasi, oče pa za njim, kliče: „Deset kron mu dam, kdor mi ga vjame!“ — Fant se obrne nazaj ter reče: „Oče, meni jih dajte, pa Vas počakam!“

Resnico je govorila. Žena je hotela imeti vedno zadnjo besedo. Te že izplačam, si misli njen mož. — Nekega dne ji reče: „Saj zmirom pravim, da imam najboljšo ženo na svetu.“ — Ona mu pa odgovori: „Vraga imaš, pa ne najboljše žene.“

Lepo stanovanje. Policaj vpraša dva sumljiva človeka: „Kje stanujete?“ — Eden mu odgovori: „Nikjer.“ — Vpraša drugega: „Pa vi?“ — „Nasproti onega“, odgovori mu drugi.

pališče, ker je sedanje pretesno in ne zadostuje več svojemu namenu. —k.

Iz Strajevasi. (Umrli) je dné 9. jul. pop. tukajšni posestnik Janez Milonik, p. d. Zdižen. Dosegel je 75 let. Več let je bil župan in nekaj časa tudi dež. poslanec. Bil je pristaš nemškutarško-liberalne stranke; slovenskih pravic ni hotel pripoznati. N. p. v m.!

Iz Pečnice. (Strela.) Dnó 5. julija ob 1/2 3. uri je razsajala tukaj strašna burja. Hudo je bliskalo in grmelo. Tudi svojo žrtev je strela našla. Pri Krajcarju blizu Borovca je vdarila strela in omamila je pod streho ležeče dekle in enega fanta, da se dolgo nista zavedla; v hlevu pa je ubilo eno kravo. K sreči ni začelo goreti. Treska in hudega vremena reši nas Gospod! — Zavoljo vednih burij in dežja se moramo za žetev bati. R—

Iz Žrelca. (Vprašanje.) Tisti občestni kamni med žrelskimi lipami so od grofovega skrbnega oskrbnika zdaj gotovo zato postavljeni, da se ponoči kak kolesar ali pa tudi kak pešec ubije!? Ali ne? Kdor zna drug uzrok, pa ga povej!

Iz Reberce. (Kresovi.) Pri nas smo obhajali god sv. Cirila in Metoda prav veličastno. Lep kres je žarel pri sv. Roku tik križa. Napravili so ga tovarniški delavci, ki so ovili veliko drevo s cunjami, namočenimi v olju. Tri ure je ta plamen žarel. Pri „pustem gradu“ so napravili lep križ iz smolakov. — Kresove smo dalje videli na Provoju, pri Kopancevem križu, v Pogrečah, na Kosiču itd. Posebno velik kres je gorel na visokem Obirju. Škoda, da so oblaki zakrivali mnogo kresov.

Iz Železne Kaple. (Nova maša. — Povodenj. — O naših „Nemcih“) Na dan sv. Ane je običajni cerkveni shod pri Devici Mariji v Trnju. Iz sosednjih župnij pride več procesij. Ta dan bo v omenjeni cerkvi g. Mat. Perč, rodom Reberčan, daroval svojo novo mašo. Cerkevno opravilo se prične ob 9. uri. — Povodenj koncem junija je napravila precej škode. Odnoslo je več mostov. Ker je bila nevarnost velika, je dal načelnik požarne bramb, gostilničar Niederdorfer, zatrobiti, da naj pridejo na pomoč. Prišli so res, in sicer celi — trije možakarji, z dežniki v roki, da gredó braniti deroči vodi. Koliko nesreče so „zabranili“, o tem mi moj poročevalec žal ni znal kaj poročati! — Tukajšni „Nemci“, združeni v „Schulverein“ in „Südmarki“ napravijo dné 5. avg. javno ljudsko veselico. Od kod bodo neki vzeli „ljudstvo“, ako jim slovenski odpadniki ne bodo prišli na pomoč! Namen slavnosti bo — čujte! — „die Kräftigung des deutschen Gedankens“ in pa beračenje za omenjeni družbi. Zato pričakujejo udeležbo tudi od zunaj. Tako se torej hoče zopet malo podpreti „nemštvo“ naših Kapelčanov, ki je vesčas v nevarnosti, da se ne zgubi — kakor kafa na zraku! —z—

Iz Železne Kaple. (Bogoskrunstvo.) Meseca junija se je zgodilo tukaj žalostno, drzno bogoskrunstvo. Iz kapelice sv. Janeza Nep. na Lobniku so vzeli podobo svetnika in jo vrgli v vodo. Zgodilo se je to po noči in storili so ta zločin bajé štiri razgrajaci, katerih eden je kričal: „Was hat der Böhm da zu thun.“ To torej kaže, da se je hudodelstvo storilo iz národne nestrpnosti. Lep sad neprestanega liberalnega hujskanja. Uvedla se je sicer preiskava, ki pa ni imela uspeha. Ljudstvo je bilo nad grdim zločinom zelo razjarjeno. —z—

Izpod uršelske dore. (Razno.) Prej Pandolfijevo posestvo na Št. Uršelski gori bi se bilo imelo dné 17. jun. prodati na dražbi za primeroma nizko izklicno ceno 190.000 gld. A kupca ni bilo nobenega! — V koteljski globini iščejo premog. Uradniki grofa Henkel-a s Prevalj večkrat prihajajo semkaj in preiskujejo zemljo. Gotovo je, da se tukaj nahaja premog, samo tega ne vedó še, kje naj začnejo kopati, da bo bolj izdatno. — Farna cerkev v Kotljah je po požaru zopet lepo popravljena. Posebno lep je stolp, dasi ni tako visok kakor stari. Dnó 15. jul. smo obhajali cerkveno godovanje. Ljudstva se je zbralo zelo veliko od vseh strani. Slovesno cerkveno opravilo je imel g. tajnik Rozman iz Celovca. — Pri „kiseli vodi“, je letos prav malo tujcev. Posestnik se nadeja, da dospejo semkaj še pozneje. — Dnó 14. jul. opoldne je pogorela Magerjeva bajta na Tolstem Vrhu. Začelo je goreti v hlevu. Pogorela je vsa stavba prav do tal. Škoda je precejšna. —z—

Od koroško-štajerske meje. (Slovenska šola na Muti.) Na god sv. Cirila in Metoda sem napravil izlet na zeleno Štajersko. Precej na prvi štajerski postaji na Vuzenici izstopim. Vuzenica, majhni trg z veličastno cerkvijo, mi vzbuja spomin na nepozabnega našega Slovence, ki je pred 60 leti tukaj blagonsko kot nadžupnik pastiroval. Ali na desno pustim Vuzenico, kmalu dosežem most, ki drži čez mogočno Dravo. Onkraj reke se začne cesta vzdigovati in v desetih minutah dospem v visoko nad Dravo ravno nasproti Vuzenici ležeči trg Visoka Muta, cilj svojega prazničnega izleta. Trg Muta, obstoječ iz gornjega in spodnjega trga, ima blizu 900 prebivalcev, ali župnija Muta obsega tudi še velik del okolice, tako

da šteje 2000 duš. Dravski most, ki veže Vuzenico z Muto, je lastnina mutske tržke občine in do naša na leto 6000 gld. čistega doneska, tako da mutska občina nima nobenih občinskih priklad. Ker leži Muta celo ob severni slovensko-nemški meji, je razumno, da so jezikovne razmere tukaj za Slovence jako žalostne. Prebivalstvo je mešano, tako da je na Muti jedno nedeljo pridiga slovenska, drugo pa nemška. Kmetje v okolici so zavedni Slovenci, ali seveda živijo pod pritiskom tržkih mogotcev. Trga Muta in Marenberg sta ognjišče nemškutarije, tukaj neumorno deluje nemški „šulverein“ in velika je nevarnost, da bi se ponemčilo vse severno obrežje Drave od Spodnjega Dravograda do Maribora. Šola na Muti, poprej štirirazrednica, zdaj trirazrednica, je seveda nemška in, kakor pri nas na slovenskem Koroškem, prava mučilnica za slovenske otroke. Ko vstopim v trg, vzbuja precej mojo pozornost veličastno poslopje, to je grad Muta, obdano z obširnimi gospodarskimi poslopji v sredi krasnega parka in sadnega vrta. Onemu starodavnemu gradu velja moj današnji obisk. To imenitno posestvo je kupila dné 18. marca 1899. naša tako vzorno, da rečem, apostolsko delujoča družba sv. Cirila in Metoda jako ugodno, namreč samo za ceno 9000 gld. in sicer s preblagim namenom, da tukaj otvori slovensko šolo in tako obvaruje ta prelepi kos slovenske zemlje ponemčevanja. Grad je jako lep in prostorna stavba, sobe, katerih je samo v gornjem nadstropju deset, so jako visoke, prostorne in svetle, in jako pripravne za šolske sobe, tako da moremo slavni družbi sv. Cirila in Metoda le čestitati na tej imenitni pridobitvi. V letošnji spomladi otvoril se je prvi razred in družbino vodstvo je oskrbovanje šolskega pouka poverilo zavodu čč. šolskih sester v Mariboru, redu, ki tako izvrstno umeje versko-národno vzgojo slovenske mladine. Otrok se je oglasilo 46, dečkov in deklic, ali žal, da štajerska deželna šolska postava ne pripusti, da bi se na jednorazrednicah dečki poučevali po učiteljicah; zato so se morali dečki za sedaj zopet odpotovati v nemško šolo. Jokajoči so zapustili dečki slovensko šolo, ali upajmo ne za dolgo časa. Ostalo je v slovenski šoli še 34 deklic, telesno dobro razvitih in brihtnih otrok, ki se z otroškim zaupanjem oklepajo čč. šolskih sester, ki jih poučujejo v slovenskem maternem jeziku. Po pravici se je nadejati, da bo se novo ustanovljena slovenska šola na Muti lepo razvila in to tem bolj, ker nameravajo čč. šolske sestre sčasoma tukaj urediti vzgojišče za deklice (internat). Iz tega je pač razvidno, kako blagonsko deluje naša družba sv. Cirila in Metoda, ki je v vseh treh obmejnih slovenskih deželah, na Primorskem, Koroškem in Štajerskem, ob krajih, kjer naši národnosti največja nevarnost preti, vstanovila svoje šolske zavode. Sveta je tedaj dolžnost vsakega Slovenca, katerega srce le nekoliko še gori za svoj národ, da jo požrtvovalno podpira!

Novičar.

Na Koroškem.

(Otvoritev in blagoslovljenje) češke planske koč na Spodnjih Ravneh pod Grintovcem se vrši na dan sv. Ane, v četrtek dné 26. julija ob 1/2 9. uri predpoludnem. — Kdor more, naj pohiti ta dan h pomenljivi slavnosti!

(Potrjen zakon.) Cesar je potrdil od koroškega deželnega zbora sprejeti načrt zakona, s katerim se spremeni občinski volilni red.

(Duhovske zadeve.) Prestavljeni so čč. gg. Ant. Káplan, kaplan v Pliberku, za provizorja v Lipo nad Vrbo; Fr. Rozman, kaplan v Prevaljah, za provizorja v Jaborije; Ferd. Gerstl, kaplan v Zagorici, kot provizor v Kaning; ob enem bo oskrboval Tweng; O. Puchta, kaplan v Sovodji kot provizor v Krasnici; H. Klimsch, kaplan v Sachsenburgu, za kaplana v Pusarnico; B. Rehl, kaplan v Pusarnici, za kaplana v Sovodje; Rud. Perné, provizor v Kaningu, za kaplana v Šmartnu ob Beljaku. — Nastavljeni so za kaplane čč. gg. novomašniki: Jos. Dobrovc v Pliberku; V. Fiebiger v Kotarčah; A. Fliri v Zagorici; Kašp. Haag v Šmihelu ob Volšbergu; J. Keuschnig v Jrschenu; M. Perč v Prevaljah; A. Raidl v Starem Dvoru; V. Reinsperger v Millstatu; Al. Schader v Trefenu; Fr. Uranšek v Spodnjem Dravogradu; P. Sorger v Sachsenburgu. — Č. g. Ivan Držanič, župnik v Libeljah, je postal župnik v Šmohorju.

(Vročina pasjih dni), ki je že nastopila, ima na možgane pisave liberalnih listov znan vpliv. „Fr. St.“ se zaletava v uvodnem članku in v celi vrsti dopisov v nas. Ravno tako „K. N.“ Divjanje teh listov kaže, da smo na pravi poti, in da se toliko bavijo z nami, je dobro znamenje za nas! Odgovora pa jim ne ostanemo dolžni!

(Drobiž.) Za pogorelec v Strajevasi se je nabralo po cerkvah 1509 kron 24 vin. — Na celovski gimnaziji je bil sklep šolskega leta dné

7. julija, na realki dné 12. in na ljudskih ter meščanskih šolah dné 14. julija. Na ljudskih šolah so s posebnimi slavnostmi obhajali tudi spomin cesarjeve sedemdesetletnice. — V Šmartnu nad Celovcem so dné 15. t. m. posvetili novo popravljeno cerkev. — V Greifenburgu so vpeljali električno razsvetljavo. — Celovsko mesto je nakupilo Kristofov mlin ob Krki za 60.000 kron. Potrebujemo mlin za svojo električno napravo. — Nemška pevska društva koroška imajo pevsko slavnost v Celovcu dné 8. in 9. sept. — Od dné 16. do 19. so pregledovali črto nameravane železnice iz Celovca do Podrožee. — Na Želinjah je umrl tamošnji gostilničar g. Aichwalder, star 36 let. — Glavna skupščina Ciril-Methodove družbe bode meseca avgusta v Radovljici.

Po drugih slovenskih deželah.

(Na Velehradu.) Kakor zadnja leta, bode i letos dné 30. in 31. julija na Velehradu na Moravskem, ob grobu sv. Metoda slovanski evharistiški shod in slovesno zborovanje apostolata sv. Cirila in Metoda. Dnó 31. julija in 1. avgusta se ondi vrši tudi slavnostna akademija. K tem slavnostim so povabljeni vsi častilci slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda ter dobé primerna prenočišča. Zadnja železniška postaja je Oggersko Gradišče. Natančnejša pojasnila daje župnijski urad na Velehradu ali pa državni poslanec dr. Anton Stojan v Dražovicah, p. N. Rousinov na Moravskem.

(Čuden strah.) Mariborsko okrajno glavarstvo je prepovedalo graški vojaški godbi igrati v „Národnem domu“ ob priliki zhorovanja „Zveze jugoslovanskih učiteljskih društev“, češ, da se je bati — velikih izgredov! Kdo in proti komu se bo demonstriralo, znano je le okrajnemu glavarstvu. Ali se bo demonstriralo proti učiteljem ali — vojaštvu. V Gradcu se je uslišala rektorjeva „prošnja“, naj vojaška godba ne igra, ker se „razburjajo“ nemški dijaki, v Mariboru pa se boje najbrže, da bi mestna fakinaža dobila — mrzlico.

(Celjski dr. Stepischnegg na — bobnu.) Na magistratni deski v Celju je bil razglas, da se dné 14. t. m. razproda dr. Janezu Stepischneggu vsa njegova ropotija, ker noče (?) plačati štibre. Pred kratkem še tako obožavanega in ponosnega Wolfovega tasta preganja in ponižuje sedaj vse Celje, še eksekutor nima usmiljenja z njim. Pred časom so listi pisali, da se hoče ta nemški velikan naseliti v Celovcu!

(Nemci v Trstu) ustanavljajo vsenemško društvo „Strandwacht“, ki šteje že 120 udov. Namen mu je isti kakor „Südmarki“ pri nas: uglati pot vsenemštvu do Jadranskega morja. Ker pa bodo imele nemške agitacije razven Slovanov tudi Italijane za nasprotovalce, se bo ta najnovejša sanja najbrž izjalovila.

(„Grozna nesreča“ v Gradcu.) Pred nekoliko dnevi je podžagal nek hudomušnež pri takozvanem Hilmerteichu tik Gradca hrastič, katerega so posadili Gradčani leta 1895. v proslavo Bismarcka. Ves nemški Gradec vsled tega hujše stoka nego so Egiptčani za časa deset nezdod.

(Angleško brodovje v Trstu.) V pondeljek dné 9. t. m. je priplulo v Trst pod poveljstvom soadmirala Fischerja 40 brodov v spremstvu 28 avstrijskih brodov pod poveljstvom admirala grofa Montecuccoli, ki je plul Angležem do Pirana nasproti. Naše vojno brodovje je pozdravilo angleško z 21 topovimi strelami, katere so Angleži vrnil. Velika množica ljudstva je ob morju pričakovala prihod brodovja. Na povelje cesarjevo je častna kompanija vojakov 97. polka z zastavo in godbo pozdravila prišlece z angleško himno. V Trstu je bilo vse živo in budno. Par sto angleških pomorskih častnikov in mnogo sto pomorskečkov oživlja Trst. Po morju pa se vozi po sto in sto ladij in bark, da si ogledujejo vojno brodovje, ki obdaja v mogočnih vrstah tržaško luko. 200 angleških častnikov je tem povodom obiskalo tudi Postojinsko jamo.

(S petrolejem se užgala.) V Gorici je polila dekla Ana Perinčič drva v štedilniku s petrolejem iz velike posode. Ker pa je preveč gorelo, polila je z vodo, na kar je plamen planil iz peči, dosegel posodo s petrolejem, ki se je razpočila. Dekli se je užgala obleka ter je med groznimi bolečinami umrla.

(Ljudska posojilnica) v Ljubljani je imela lani 17.888.456 kron denarnega prometa. Zadržnikov je 910. Čistega dobička je bilo 10.037 kron in je znašalo lastno imetje 38.526 kron.

(Drobne novice.) Prvi cerkveni zbor tega stoletja v Dalmaciji je sklical škof dr. Marčelič na dan 17., 18. in 19. vinotoka t. l. v slavno mesto Dubrovnik. — Od potresa se je sezidalo v Ljubljani 196 hiš, 12 pa se jih še zida. — V Mihaelovcih pri Cirkovcah so zgorela dné 22. m. m. poslopja 5 posestnikom. Škoda je zelo velika. Nek mož se je pri požaru ponesrečil ter umrl.

Iz slovanskega sveta.

(Petstoletnica krakovskega vseučilišča.) Ves poljski národ in ne samo staroslavni Krakov

je obhajal 7. junija in sledeče dni veliko svečanost v proslavo petstoletnice krakovskega vseučilišča. Pred 500 leti je bila v Krakovu ustanovljena Jagelonska akademija ali univerza. To je bil ponos stare Poljske in še sedaj je dika poljskega naroda. A s tem je malo rečeno. V onih starih časih sta bili pri Slovanih samo dve visoki šoli — v zlati Pragi češko vseučilišče in v Krakovu Jagelonska univerza. Praška univerza je starejša kot krakovska in obe ste ponos vseh Slovanov in ne samo bratov Čehov in Poljakov. Praško vseučilišče je ustanovil veliki prijatelj omike, češki kralj Karol IV., l. 1348. To je bila prva visoka šola v severozahodni Evropi; in šestnajst let pozneje, l. 1364., je poljski kralj Kazimir Veliki ustanovil v Krakovem akademijo, v mnogem oziru enako slavni univerzi v Boloniji. Nemci torej trdijo neresnico, ako pravijo, da so oni omikali Slované. —án.

(Nemci v zadregi.) Sovražniki Poljakov na Pruskem so začeli v zadnjem času agitovati med svojimi somišljeniki, naj namestu poljskih delavcev sprejemajo laške delavce. Ali prišli so v veliko zadrego. Laški minister zunanjih zadev je razposlal vsem laškim županom okrožnico, v kateri ljudstvo svari, da naj ne sedejo Prusom na limanice, ker bi se jim bojda na Pruskem slabše godilo kot doma in bi menda niti toliko ne zaslužili, kolikor bi veljalo potovanje. Ta okrožnica je zajedno dokaz, kakšno spoštovanje imajo Prusaki za mejo.

(Ruski profesorji v Abesiniji.) Kralj Menelik bode ustanovil v svoji prestolnici Adis-Abebi zdravniško šolo. V šoli bodo poučevali ruski profesorji. Menelik je po ruskem poslancu naprosil rusko vlado, da bi mu poslala potrebne profesorje.

(Pregon v Sibirijo odpravljen.) Car Nikolaj je potrdil od justičnega ministerstva izdelani zakon, s katerim se odpravi kazen pregnanstva v Sibirijo. S tem je Rusija odstranila zadnji znak zastarele osornosti.

Križem sveta.

(Velika nezgoda na železnici.) V predmestju Jakomas ogromnega mesta Novega Yorka je skočil s tira železniški električni voz ter se preuknil v 120 čevljev globok prepad. 35 ljudi je bilo pri priči mrtvih, 18 pa smrtno ranjenih.

(Angleške zgube v afrikanski vojni.) Do 9. junija so zgubili Angleži skupno 2055 častnikov in 33.255 mož, ki so ubiti, ranjeni in ujeti, pogrešani, ali pa so pomrli vsled raznih boleznij. Okoli 40.000 pa še leži v bolnišnicah, a tudi po 9. juniju so jim Buri pobrali lepo število bojevnikov.

(Jeklena peresa) je iznašel pred 50. leti tovarnar Gosiah Massen v Birminghamu (na Angleškem). Hotel je namreč z njimi vstreti svojemu staremu prijatelju zdravniku, kateri ni mogel več si napravljati gosij; ta iznajdba je vsem ugajala in v kratkem potem so se začeli milijoni jeklenih peres izdelovati v angleških tovarnah.

(Telesne in dušne bolečine.) Zanimivo vprašanje, ali so telesne bolečine hujše kot bolečine dušne, je rešil perzijski šah Nasr-Eddin. Dal je v jedno kletko jagnje precej ranjeno, v drugo pa zdravo jagnje, toda pred kletko je privezal na verigi krvoločnega tigra, tako, da je bilo zdravo jagnje v vednem strahu. Drugi dan zjutraj se je šah prepričal, da je bolno jagnje, ki je trpelo telesne bolečine, z velikim tekom jedlo, drugo pa se niti hrane ni dotaknilo in v kratkem je od samega strahu crknilo.

(Strašen požar) je nastal v pomorskem pristanišču severno-nemškega „Lloyda“ v Hobokenah blizu mesta Novega-Jorka v Ameriki. Trije parniki so zgoreli, uničenih je tudi mnogo ladij, mostov za izkrcavanje in poslopij za shrambo bombaža. Požar je nastal v teh poslopih in se je po bliskovo širil od stavbe do stavbe ter vnel tudi ladje in parnike, predno so jih mogli potegniti dalje v morje. 200 mornarjev in mnogo drugih ljudi je ob življenje, približno 300 ljudi leži opečenih po bolnišnicah. Pri tem požaru so pomorščaki skrbeli bolj za lastno varnost in za imetek, nego za življenje ljudi. Ko se je v spodnjih delih ladje raznesla vest „ladje gorijo!“ je hotelo vse na krov, suvali so drug drugega in pehali z noži, gazili so z nogami po omedlelih; rešilo se jih je le malo. Koliko ljudi je zgorelo ali se potopilo, še ni znano. Samo na lastnini znaša škoda pet milijonov dolarjev.

(Romanje v Lurd) priredi koncem avgusta t. l. nek odbor na Dunaju. Na čelu mu je kaplan Janez Wolf v Schwechat-u, ki daje potrebna pojasnila.

(Junaška mati.) Koliko premore materina ljubezen, kaže ta-le slučaj. Pred dlje časom se je sin delavca Kirsta v Hörde opekel jako hudo. Hude opekline se niso hotele zaceliti v kljub vsemu zdravniškemu trudu in mladenič je bil na robu groba. Rešitev bi bila mogoča le še tedaj, če bi se položila na rane človeška koža. Ko je o tem izvedela mati bolnika, je takoj ponudila, da naj njej vzamejo potrebne kože v rešitev njenega sina.

Zdravnik je nato res vzel z njene rame velike kose kože ter jih položil na rane sinove. Ker je pa bilo treba toliko kože, da bi se ženi na jedenkrat brez smrtne nevarnosti ne mogla odrezati, sporazumela se je žena z zdravnikom tako, da čez nekaj dni zopet pride, in se je potem res zopet podvrgla neizrečeno boleči operaciji ter jej je zdravnik zopet odločil velike površine kože na stegnu. Žena je z največjo potrpeljivostjo in junaštvom ter brez narkoze prenesla vse operacije ter se veselila ozdravljenja svojega sina.

(To in ono.) Dunajski mestni zbor je izvolil župana dr. K. Lueger-ja za častnega občana. Dne 5. t. m. je kot tak slovesno prisegel. — V Inomestu je vlada razpustila vsa nemško-nacionalna dijaška društva, ker so v kljub prepovedi nosili na vseučilišču dijaška znamenja. — V Graslicah se je dne 4. in 5. t. m. zemlja 60 krat potresla. Eden sunek je zibal pet minut. Ljudje so silno prestrašeni zbežali na vse strani.

Gospodarske stvari.

Svinjske kuge. Čeravno je svinja različnim boleznim bolj podvržena, kakor druge, ker ji nenakomerna hrana povzroča mnogo boleznij v prebavnih organih, se jih kmetu vendar ni treba tako bati kakor kug (t. j. naglo podedljivih boleznij). Marsikateri kmet je gotovo že doživel, da je cel hlev naenkrat zbolel in da je večina prašičev poginila. Posebno v slovenskih krajih na Koroškem je svinjska kuga napravila že mnogo škode. Te nagle (akutne) bolezni so za kmeta v dveh ozirih nevarne. Kedar je bolezen enkrat v hlevu, zadene navadno vse prašiče in redkokrat se zgodi, da se kaka žival še ozdravi. V tem slučaju ne koristi ne zdravilo ne zdravnik.

Vzrok kug so majhna bitja, tako zvane glivice, katere se najdejo posebno v gorkih mesecih v krmi in katere se v kratkem času jako hitro pomnožijo. Te glivice povzročajo v prašiču razkrojevanje krvi, kar se spozna na tem, da nastanejo na koži majhne rdeče pike, ki se hitro razširijo. Te glivice ali bakterije se najdejo v jasliah in v slabi, plesnobni krmi. Če se posode, jaslji itd. slabo izčistijo, ostane v kotih vselej še nekoliko stare, slabe krme, ktera svoje slabe lastnosti na novo krmo prenese. Zato najdemo te kuge večinoma v kmetijah, kjer se gospodinja za prašiče ne briga in posli delajo kar hočejo.

Bolezni nastajajo ker se jasli in druge posode premalo čistijo! Zato je za živinorejca prva potreba, če hoče, da ostane živina zdrava, da skrbno pazi na čistost v krmi in posodah. Jasli naj se vsaki dan izčistijo ter vsaj vsakih 8 dni z apneno vodo dobro izperejo. Na mesto apnene vode se tudi priporoča lizol ali pa karbolna kislina, katera se v vsaki lekarni in po nizki ceni dobi.

V gorkih dneh je jako priporočljivo prašiče vsak dan nekaterekrat z mrzlo vodo politi. V mnogih krajih je tudi mogoče, da se v letališču pri hlevu napravi mala kopel za svinje. Če ima žival priložnost se kopati ter hladiti, bo tudi zdrava ostala, ter se gnoja ter gnojnice ogibala. Kajti tam se le tedaj valja, kedar je vroče in hladila išče. V najbolj vročih urah (to je n. pr. od 9. uri predpoludne do 4. ure popoldne) naj prašiči ostanejo v hladnem hlevu. Ne samo žlahtnim pasmam (kakor yorkshirski, berkshirski), tudi našim domačim pasmam škoduje solnce.

Če se bolezen enkrat pri enem prašiču vidi, je glavna reč, da se bolna žival hitro od drugih svinj odstrani, da se kuga na druge ne prenese. — Če bo kmet pazil na te stvari, se bo svinjskih kug najbolj varoval. Čistost ne potrebuje stroškov in se stokrat s tem poplača, da ostane živina zdrava.

Tržne cene.

V Celovcu, dne 12. julija.

Ime blaga	na birne		na hektolitre		Prignalo se je
	K	v	K	v	
pšenica . . .	10	90	13	62	— konjev
rž . . .	9	06	11	32	— pitan vol
ječmen . . .	—	—	—	—	54 vprežnih volov
oves . . .	5	15	6	44	5 juncev
turšica . . .	8	60	10	75	63 krav
pšeno . . .	16	—	20	—	— telic
proso . . .	8	40	10	50	— pitanih svinj
krompir . . .	—	—	—	—	326 prascev
deteljno seme	—	—	—	—	
ajda . . .	9	96	12	44	

Pitani voli so po — K do — K, vprežni voli po 210 K do 350 K, krave po 80 K do 340 K.

Sladko seno je meterski cent po 3 K 80 v do 4 K — v, kislno seno po 2 K 20 v do 3 K 80 v, slama po 2 K 80 v do 3 K 20 v.

Promet je bil srednji.

Velikovec, dne 11. julija. Prignali so: 303 volov, 58 krav, 5 telic, 5 telet, 94 ovac, 12 koz, in 46 svinj. Cena pitanih volov 60 do 66 kron, vprežnih volov 54 do 60 kron za metriški cent žive vage. — Promet z govejo živino je bil dober; prišli so kupci iz Zgornjega Koroškega in mesarji iz Celovca; z ovčami in svinjami je bilo malo prometa.

Kotlje, dne 12. julija. Prignali so: 38 vprežnih volov, 2 junca, 11 krav. Cena vprežnih volov 56 do 60 kron meterski cent žive vage. Sejem je bil srednje obiskan. Promet je bil dober, kupčija živahna. Kupci so bili iz okolice in iz lavantinske doline. Ščasoma bodo vendar koteljski sejmovi prišli v veljavo.

Nov sejem v Grebinju. Na dan sv. Ane, dne 26. julija, bo v Grebinju od sedaj zanaprej vsako leto „živinski sejem“, h kateremu so kupci in prodajalci vljudno povabljeni. Ta novi živinski sejem bo ob najboljšem času, ker je tačas najboljše kupčija z živino. Krošnjarjem (kramarjem) na ta sejem vstop ni dovoljen!

Loterijske številke od 14. julija.

Linc	41	42	45	36	82
Trst	22	74	31	21	77

NAZNANILA.

Lepa kmetija

pri Žihpoljah blizu Celovca je na prodaj. Obsega 40 birnov setve, okoli 8 oralov senožeti, 25 oralov gozda in mlin. Cena 6800 gld. Več se izve v pisarni gosp. Kristofa v Celovcu, stolna ulica št. 7.

Tiskarna družbe sv. Mohorja

se uljudno priporoča za natiskovanje vizitnic, pisanih zavrtkov itd. po najnižjih cenah.

Tovarna za stolpne ure

Rih. Liebing-a

zapriseženega izvedenca in cenitelja c. k. trgovskega sodišča na Dunaju in c. k. mestnega del. okrajnega sodišča Dunaj, XIII. okraj,

Dunaj, XIII./10.

Speisingerstrasse 66,

izdeluje izključno le stolpne ure za cerkve, mestne hiše, gradove, vojašnice, šole, tovarne itd. po najnovejši, najbolj sestavi in trdni izpeljavi, kakor vsakere poprave stolpnih ur. — Cerkvam in občinam dovoljujem tudi plačevati v obrokih.

Za porabo sadja. Za pridelovanje vina.

Stiskalnice za sadni mošt za grozdno vino

s stalno delujočim dvojnimi tiskalom in uravnavo stiskanja „Herkules“. Jamčimo za najvišjo zmoglost, do 20 odstotkov višjo, kakor pri vseh drugih stiskalnicah.

Sadni in grozdni mlini. Stroji za obiranje sadja.

Popolne naprave za pridelovanje mošta, stalne in za prevažanje. Stiskalnice in mlini za pridelovanje sadnih sokov. Sušilnice za sadje in zelenjad, lupilce in rezalnice, najnovejše samodejne patent-brizgalnice za grozdje in rastline „Syphonia“, izdelujejo in prodajajo z garancijo kot posebnost v najnovejši, najbolj izvrstni in priznani najbolj sestavi

PH. MAYFARTH & Comp.

c. kr. izključlj. privilegirana

tovarna poljedelskih strojev, livarna in plavž na par.

Dunaj, II/1 Taborstrasse št. 71.

Obdarovani z nad 400 zlatimi, srebrnimi in bronastimi kolajnami.

Obširni ceniki in mnoga priznanja pisma se delijo zastoj. — Zastopniki in prekupci strojev se iščejo

